

H A N D T H E A T E R

S P E E L T

HET KOEKOEKSNEST

door Ken Kesey

in Nederlandse Gebarentaal

Chief Wim Emmerik
MacMurphy John van Gelder
psychiater Jean Couprie
regie Mieke Julien
vertaling Handtheater
decor John van Gelder
belichting Jean Couprie
productie Teja Vossen
theatertolk Mieke Julien
grafische vormgeving Hilde Salverda
met dank aan Gert-Jan de Kleer

HANDTHEATER

Stichting Handtheater is een collectief van dove acteurs, die theatervoorstellingen brengen in Nederlandse Gebarentaal. Verder verzorgen zij workshops in gebarentaal en non-verbale expressie. Bij Stichting Handtheater zijn verder het Watertheater en twee theatergroepen voor kinderen 'Wapper' en 'Klaproos' aangesloten.

HET BOEK, HET TONEELSTUK EN DE FILM

In 1962 verscheen de roman 'One flew over the cuckoo's nest' van de hand van Ken Kesey. Hij baseerde het verhaal op zijn ervaringen in een Amerikaanse psychiatrische kliniek, waar hij enige tijd gewerkt heeft. Het boek was een succes. Het sloot precies aan op de kritiek die er in de zestiger jaren was op de psychiatrie.

Dale Wasserman bewerkte het boek tot een toneelstuk dat in november 1963 in première ging op Broadway in New York. Nog meer bekendheid kreeg de verfilming door Milos Forman.

In het speelseizoen '90-'91 werd het toneelstuk in het Nederlands gebracht met o.a. Peter Faber en Petra Laseur.

NEDERLANDSE GEBARENTAAL

Nederlandse Gebarentaal is de voertaal van dove mensen in Nederland. In Nederland wonen ruim 200.000 mensen met een auditieve handicap en daarvan zijn 12.000 tot 15.000 mensen doof geboren of voor het derde levensjaar doof geworden. Zij kunnen het Nederlands niet spontaan leren, omdat zij de taal niet kunnen horen. Een taal die zij kunnen zien, past veel beter bij hun mogelijkheden. Gebarentaal is een visuele taal, die door dove mensen zonder problemen kan worden geleerd.

Gebarentalen zijn niet internationaal. Ieder land heeft een eigen gebarentaal en in sommige landen zijn zelfs meerdere dialecten. Gebarentalen zijn volwaardige talen, zoals gebleken is uit internationale onderzoeken van taalwetenschappers. Het Europese parlement heeft in 1988 de gebarentalen officieel erkend als de talen van de doven.

HET KOEKOESNEST IN NEDERLANDSE GEBARENTAAL

Het Koekoeksnest in Nederlandse Gebarentaal is gebaseerd op het boek. Het boek is namelijk geschreven vanuit het gezichtspunt van de indiaan, die als patient in een Amerikaans psychiatrisch ziekenhuis is opgenomen. In het toneelstuk is de visie van de indiaan minder centraal en in de film is zijn gezichtspunt zelfs bijna verdwenen.

De indiaan, Chief Bromden geheten, gedraagt zich doofstom. Hij doet alsof hij niets kan horen en niet spreken kan. In het boek wordt langzaam duidelijk waarom.

Uit het boek zijn fragmenten gekozen en het aantal personages is teruggebracht tot drie: de 'doofstomme' indiaan, de opstandige MacMurphy en de psychiater.

Het stuk wordt getolkt in het Nederlands.